

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRASTIS

2010 m. spalio 29 d.

Nr. 40 (918)

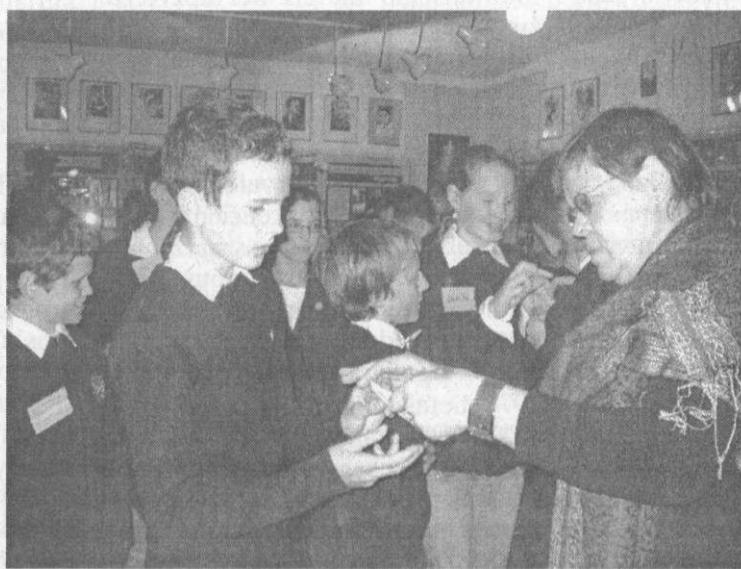
Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Istorijos pamoka muziejuje

Kauno istorijos mokytojai, aukodami savo laisvą laiką, ne vieną mėnesį suko galvas, kaip Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus ekspoziciją panaudoti moksleivių ugdymo procesui, kuo sudominti vaikus. Jie kūrė užduotis, darė apibendrinimus. Pedagogų veiklą koordinavo Kauno savivaldybės Švietimo ir kultūros departamento Švietimo ir ugdymo skyriaus vyr. specialistė Rita Rasikienė, konsultavo Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus vedėjas Darius Juodis.

Igyvendinant projektą dirbo Vaižganto vidurinės mokyklos istorijos mokytoja metodininkė Asta Pranaitienė, Juozo Urbšio katalikiškosios vidurinės mokyklos istorijos mokytoja metodininkė Vincinta Gulbinienė, istorijos vyr. mokytoja Ilona Sirvydienė, lietuvių kalbos vyr. mokytoja Violeta Rimkienė, „Varpo“ gimnazijos istorijos mokytoja metodininkė Aurelija Gasiūnaitė, Kazio Griniaus vidurinės mokyklos istorijos mokytoja ekspertė Lina Kosciukienė, Viktoro Kuprevičiaus vidurinės mokyklos istorijos mokytoja metodininkė Regina Talalienė.

(keliamas į 7 psl.)

Istorijos pamoka Kauno Rezistencijos ir tremties muziejuje

Septintokai smalsiai ieškojo atsakymų Autorės nuotr.

Artejančiuose savivaldos rinkimuose dalyvaus ir nepartiniai kandidatai

2011 metų vasario 27 dieną Lietuvoje įvyks savivaldybių tarybų rinkimai. Iki šiol aktyviai diskutuota, ar leisti savivaldos rinkimuose dalyvauti ir nepartiniams kandidatams. Diskusija baigta spalio 26 dieną Seime, vienbalsiai pritarus Prezidentės Dalios Grybauskaitės veto Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymui bei priėmus Prezidentės pasiūlytas pataisas. Priėmus Prezidentės siūlomas nuostatas, neprieklausomi kandidatai turės užtektinai laiko susitvarkyti dokumentus ir kitaismetais dalyvauti savivaldos rinkimuose. Už tokį šalias vadovės siūlymą balsavo 106 Seimo narai.

Grąžindama Seimui persvarstyti pataisas, valstybės vadovė siūlė, jog ir norinčius dalyvauti rinkimuose fizinius asmenis, ir politines partijas Vyriausioji rinkimų komisija

(VRK) pradėtų registruoti prasidėjus politinės kampanijos laikotarpiui, o baigtų tą dieną, kurią pradedamas pareiskinių dokumentų įteikimas. Pagal Seimo rinkimų Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymus, kandidatų pareiskinių dokumentų įteikimo laikas prasideda likus 65 dienoms iki rinkimų. Pagal Seimo siūlomas pataisas rinkimuose nusprendę dalyvauti neprieklausomi, patys save iškélé kandidatai, kaip ir partijos, būtų privalėję registruotis savarankiškais politinės kampanijos dalyviais Vyriausioje rinkimų komisijoje (VRK) ne vėliau kaip likus 130 dienų iki rinkimų.

Seimo priimtas nutarimas savivaldos rinkimus surengti 2011 metų vasario 27 dieną įsigalios tik lapkričio 3-iąją, likus 116 dienų iki rinkimų. Įsigaliojus įstatymo pataisoms, reikalaujančioms kandidata-

tams registruotis VRK ne vėliau nei prieš 130 dienų, susidarytų situaciją, kai nustatomi teisiniai reikalavimai, kurių neįmanoma įvykdyti, o tai sukeltų grėsmę, jog artejančiuose savivaldos rinkimuose nepartiniai kandidatai negalėtų dalyvauti, nors anksčiau priimtas Savivaldos rinkimų įstatymas ir numato tokią galimybę.

„Jokios procedūrinės gudrybės neturi užkirsti kelio neprieklausomiems, nepartiniams kandidatams dalyvauti savivaldybių rinkimuose. Tai yra kiekvieno piliečio teise ir didesnis pasirinkimas rinkėjams. Neprieklausomų kandidatų dalyvavimas savivaldos rinkimuose pagyvins politinę aplinką, padidins sveiką konkurenciją, paskatins atsiverti ir tobulėti politines partijas“, – taip Lietuvos Prezidentė cituoja žiniasklaida.

(keliamas į 3 psl.)

Iš Sibiro parvežta Švenčiausiosios Mergelės skulptūra

Praėjusią savaitę iš Sibiro, Krasnojarsko srities, į Lietuvą atgabenta „Korbiko Madonna“ – 1956 metais tremtino Jono Maldučio iš pušies išdrožta Švenčiausiosios Mergelės Marijos skulptūra. Ji stovėjo Korbiko kapinėse, kuriose palaidota apie 30 tremtinių iš Lietuvos. Skulptūra buvo tapusi iš tremties negrižusių lietuvių simboliu.

Skulptūros parvežimo iniciatorius Rimvydas Racėnas „Lietuvos rytui“ pasakojo: „Ji tapo tų kapinių simboliumi. Veidas gan išpudingas. Jis darė poveikį ne tik tremtiniams, bet ir vietos gyventojams. Viečiniai gyventojai turėjos savo kapines, bet pradėjo laidoti ir šiandien laidojantose kapinėse, kur buvo lietuviai palaidoti“.

Nors skulptūra nebuvo visiškai apleista – nudažta, pastatytą ant betoninio pamato, tačiau ją būtinai reikėjo restauruoti. „Vis tiek laikas

daro savo. Ir ji jau, mano apskaičiavimu, šią žiemą turėjo būti nugriuvusi“, – sakė R.Racėnas.

Švenčiausiosios Mergelės skulptūrą Krasnojarsko srityje pakeitė Andrius Salio sukurtą ąžuolinę kopiją.

BNS naujienų agentūrai R.Racėnas sakė, kad skulptūra bus konservuojama ir restauruojama Lietuvos nacionaliniame muziejuje.

Skulptūrą pargabenę buvę tremtiniai norėtų, kad ji būtų eksponuojama kuriame nors tremties muziejuje.

„Tremtinio“ inf.

Ilgas kelias be pabaigos

Pirmosios Lietuvos Respublikos metais į mano gimtinę – tévų namus ateidavo laikraščiai „XX amžius“, „Šaltinis“, „Šaltinėlis“, „Lietuvos aidas“, „Trimitas“. Skaitė tévai, skaitėme ir mes – trys atžalos. Antrosios LR metais iš krikščioniškosios spaudos tebeleidžiamas jau tik vienas „XXI amžius“. Šis faktas išryškina nūdienės vienuomenės savivokos pokyčius. Statistikos duomenimis, mūsų Respublikoje tikinčiasių įsivardijo bemaž 80 procentų gyventojų. Verta pašvarstyti, ar iš tiesų gausiai nūdienos tikinčiųjų vienuomenei jau neberūpi spausdintas krikščioniškasis žodis?

Mokėkime vienas kito nejšeitinėti

Atgimimo periodu éjės „Tikėjimo žodis“ 1988 metų spalio 22 dieną skelbtė: „Jūsų rankose pirmasis krikščioniškasis laikraštis pokario Lietuvoje (...) Dauguma lietuvių pavargo nuo ateizmo absurdo. Mes galime paliudyti, kad įmanomi tik du sąmoningo krikščioniškojo gyvenimo variantai: pirmasis – sekmingas gyvenimas, antrasis –

labai sekmingas gyvenimas. Tik du!“

Kitas krikščionims skirtas laikraštis „Katalikų pasaulis“ 1989 metų vasario 5 dienos numeryje išspausdino kardinolo V.Sladkevičiaus pirmoslo prie Vilniaus Katedros durų fragmentus. Kardinolas 1988 metų spalio 23 dieną kalbėjo: „Brangieji, mokėkime laukti, mokėkime būti kantrūs, mokėkime vieną kitam kulnų nemindžioti. Mokėkime vieną kito nesumdyti, vieną kito nejedeinėti. Ateis rudenį pasétam pasikeitimą želmeniu ir pavasaris, ir vasara ir atneš pasikeitimą derlių mūsų tautai.“ Abu šie laikraščiai užgeso. 1990 metų rugsėjo 6 dieną pasirodė pirmasis „XXI amžiaus“ numeris.

Liko tik vienas katalikiškas laikraštis

Praėjus 20 metų Lietuvoje liko tik vienas katalikiškas laikraštis, būtent, „XXI amžius“. Gausiai tikinčiųjų bendruomenei negali nerūpėti pasutinio išlikusio krikščioniškios minties laikraščio likimas.

(keliamas į 3 psl.)

Paminėtas Helsinkio (ESBO) indėlis Lietuvai siekiant laisvės

Spalio 19 dieną Seime iškilmingai paminėtas Helsinkio proceso pradžios ir įtakos Rytų Europai 35-metis ir pristatytas būsimas (2011 m.) Lietuvos pirmininkavimas Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai (ESBO).

I minėjimą atvyko ne tik užsienio ir Lietuvos politinio pasaulio atstovai, bet ir Helsinkio grupės nariai, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nariai, 45 pasirašiusieji Palbaltijiečių memorandumą, Tikinčiųjų teisėms ginti komitetonariai, „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ leidėjai, Lietuvos partizanų atstovai.

Turbūt aiškiausiai šio Helsinkio akto svarbą Lietuvai, jos išsilaisvinimo bylai, išreikšė Lietuvos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, savo sveikiniame pabrėžusi, kad 1975 metais Helsinkyje pasirašytas Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos baigiamasis aktas buvo neeilinis įvykis, turėjęs didelę reikšmę Europos politikos raidai.

„Dokumente buvo patvirtintas esamų valstybių sienu neliečiamumas. Helsinkio baigiamasis aktas taip moraliniu išpareigojimu jį pasirašiusioms valstybėms laikytis demokratijos, bendradarbiavimo ir pagarbos žmogaus teisėms principų. Helsinkio konferencijos baigiamajį aktą pasirašius ir Sovietų sąjungai, atsirado priešai Lietuvos kovai už laisvę tapti vieša, ne tik pogrindine organizacija. Baigiamojo konferencijos akto dvasia lėmė, kad pradėjo kurtis Helsinkio grupės, kurios atskleidė ir viešino žmogaus teisį ir laisvį pažeidimus, vienijo tautas tolesnei kovai nepaisant represinių režimų varžymo. Helsinkio grupė veikla neabejotinai turėjo įtakos ir gerokai vėliau, kai devintaame dešimtmetyje atsirado Sąjūdis, galutinai padėjęs tašką Lietuvos laisvės atkūrimo byloje. Lietuva – tik viena iš pavyzdžių. Helsinkio akto vertybė – visų tautų, kovojuusi už laisvę, suvienijimas, paremtas savitarpiu supratimu ir pagalba siekiant laisvę“, – savo sveikinime teigė Lietuvos Prezidentė.

Seimo pirmininkė Irena Degutienė, vertindama šią Lietuvai reikšminę datą, tvirtino, kad be tuometinės ESBO įtakos Lietuvos išsilaisvinimo keliais butų buvęs sunkesnis.

„Šiandien žvelgiant į Helsinkio baigiamajį aktą tikriausiai daug kam iš mūsų kyla nuostaba: kiek daug sutapimų tarp to, ką prieš trisdešimt penkerius metus deklaravo Europa bei pasaulis, ir tarp Lietuvos siekių dvi-dešimtojo amžiaus pabaigoje. Tautų lygybė ir teisė apsispręsti savarankiskai, pareiga gerbti žmogaus teises ir laisves – sie ir kiti principai buvo neat siejami Lietuvos tautinio išsivadavimo ir valstybės atkūrimo orientyrai. Šiomis nuostatomis vadovavosi Vakaru valstybių vadovai ir diplomatai, ne-pripažindami Lietuvos okupacijos. Siuos dokumentus realizuodami, drąsiausiu okupuotos Lietuvos žmonės susibūrė į Helsinkio grupę ir siekė pranešti pasauliui apie tikrą žmogaus

teisių ir laisvių padėti Sovietų sąjungoje. Ir kokios skirtingos reakcijos buvo sulauktos: okupacinė valdžia bau-dė kalėjimais, tremtimi, priterstiniu gydymu psichiatrijos ligoninėse. Tuo tarpu laisvasis pasaulis lietuvių, rusų ir ukrainiečių Helsinkio grupės nominavo Nobelio taikos premijai. Neabejotina, kad Lietuvos keliai į dabartį – laisvą valstybę be svetimos kariuomenės – be šių organizacijų būtų buvęs ir sunkesnis, ir ilgesnis“, – sakė Seimo pirmininkė Irena Degutienė.

I minėjimą Lietuvos Seime atvyko ESBO Parlamentinė Asamblejos Prezidentas Petras Efthymiou. Naudodamas proga jis perdavė siltus Graikių ministro pirmininko George Papandreou sveikinimus Lietuvai: „Labai susijaudinęs prieš keliais dienas Atėnuose jis man sakė turėti ypatingų ryšių su jūsų šalimi, nes čia palaidoti jo protėviai iš močiutės pusės – Mineikų šeima“. Pabrėžęs, kad po poros mėnesių Lietuva perims pirmininkavimą ESBO, jis dėkojo Lietuvos buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, kentėjusiems už Lietuvos laisvę.

„Šiandien Seime norėčiau išreikšti pagarbą tiems vyrams ir moterims, kuriuos kankino, kalino, trėmė, kurių žuvo už laisvę. Jie nuoširdžiausiai dekojame už savo gyvybę ir gerovę. Taigi nuoširdžiausiai jieems dekoju“, – sakė P.Efthymiou, savo kalbą užbaigęs Lietuvos himno žodžiais („Tegul tavovaikai eina/Vien takais dorybės,/Tegul dirba Tavo nau dai/Ir žmonių gerybei“), kuriuos tai-kei visai ESBO organizacijai.

Lietuvos delegacijos ESBO Parlamentinėje Asamblejoje pirmininkė V. Aleknaitė-Abramikienė pabrėždama, kad 2011-aisiais ateina mūsų, Lietuvos Respublikos eilė, perėmus estafetę iš Kazachstano kolegų, imti į savo rankas ESBO vairą, tvirtino, kad „pagrindinis mūsų organizacijos siekis aiškus ir suprantamas: kurti saugią, pasitikėjimu grįstą erdvę, kartu – saugią aplinką kiekvienam žmogui, gyvenančiam tarp Vankuverio ir Vladivostoko“.

„Mūsų akivaizdoje vis dar žaidžiamų jėgos ir galios žaidimai. Jie suskaldo valstybes ir izoliuoja bendruomenes, versdami tarytum niekais visą Helsinkio dekalogą. Kai nevykdomi prisiumti išpareigojimai, tarpusavio pasitikėjimas silpsta. Mes suprantame, jog šio pasaulio didieji kartais turi didelių rūpesčių, bet negalime pri-tarti, kai šis neva didelis rūpestis atgręžiamas prieš kaimynus ginkluotos agresijos forma. ESBO visuomet siūlé ir siūlys kitą kelią, politinio dialogo kelią. Dialogą tikrai sustiprintume, jei Jame aktyviau dalyvautų mūsų 56 valstybėms atstovaujančios Asamblejos parlamentarai“, – sakė V.Aleknaitė-Abramikienė.

„Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ pirmasis redaktorius ir leidybos koordinatorius, vienas iš šių iniciatyvų iškėlusio Vilkaviškio vyskupijos veikliųjų kunigų sambūrio neoficialusis vadovas, Tikinčiųjų teisėms

ginti katalikų komiteto narys, J.E. arkivyskupas Sigitas Tamkevičius labai šiltai kreipėsi į bičiulus iš Helsinkio grupės, Katalikų komiteto ir visų grupių, gynusių žmonių teises sunkias totalitarizmo metais bei apžvelgę žmogaus teisių gynimą.

„Pirmuoju bandymu ginti žmonių teises Lietuvoje reikėtų laikyti 1968 metus, kai tarpusavyje susitarė Vilkaviškio ir Telšių vyskupijų kunigai raštu kreipėsi į sovietinę valdžią, nurodydami, kad yra nepakenčiamas Kunigų seminarijos veiklos suvaržymas. Sovietinės valdžios atsakas buvo greitas ir vienareikšmis – dviem kuni-gams buvo uždrausta atlkti savo parei-gas, – pasakojo S.Tamkevičius. – 1972 metais pogrindje pradėjo eiti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“, turėjusi tikslą viešinti žmonių teisių pažeidimo faktus. Kronika sekmingai budino žmonių sąmonę nesusitaikyti su prievara ir kovoti už sa-vos teises. Jai pasisekė Lietuvos vy-kdomus nusikaltimus prieš žmonių tei-ses viešinti laisvajame pasaulyje. 1976 metais Lietuvos iškūrė lietuviškoji Helsinkio grupė: Jos steigėjai – Viktoras Petkus, Tomas Venclova, Eitanas Finkelsteinas, Ona Lukauskaitė-Poškienė ir kunigas Karolis Garuckas – platino dokumentus apie žmonių teisių pažeidimus. Savo ma-nifeste grupės nariai pabrėžė, kad lie-tuviškoji Helsinkio grupė „kreips džiausią dėmesį į Helsinkio susitarimų humanitarinius paragrafus, lie-čiančius sąžinės, religijų, minties ir išti-kinimų laisvę, taip pat žmogiškųjų kontaktų (šeimų susijungimo, giminų lankymo) laisvę“. Nepraėjus né me-tamsnuo Helsinkio grupės išteigimobu-vo suimtas ir 15 metų nuteistas Viktoras Petkus. KGB dėjo visas pastangas paralyžiuoti grupės veiklą, tačiau vi-siskai jos sustabdyti veiklą nepavyko“.

Jis taip pat minėjo, kad 1976 metais Lietuvos iškūrė lietuviškoji Helsinkio grupė „Aušra“, siekės budinti žmonių ne tik religinę, bet ir tautinę pilie-tinę sąmonę. 1978 metais penki Lietuvos kunigai – Jonas Kauneckas, Alfonas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius, Juozas Zdebskis ir Vincas Vė-lavičius – įkūrė „Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetą“, viešai veiku-si net penkerius metus. Už šią veiklą du kunigai – Alfonsas Svarinskas ir Sigitas Tamkevičius buvo nuteisti de-šimčiai metų lagerio ir tremties. 1983 metais Katalikų komiteto veikla bu-vo paralyžiuota ir jis veiklą tėsė po-grindžio sąlygomis.

Baigdamas S.Tamkevičius sakė: „Žmonių teisių gynimas suvienijo la-bai skirtinges žmones. Vienas šalia kitoto dirbo tikintieji ir ateistai, dvasininkai ir pasauliečiai, lietuvių, žydai, ru-sai ir kitų tautybių žmonės, visi jie su-gebėjo peržengti ideologinius, rasinius bei tautinius barjerus ir siekti svarbiausio tikslą – laisvęs, be kurios neįmanomas normalus žmogiškas gy-venimas. Šiandien galima dekoti Die-vui, kad anuometinės pastangos nebuv-o veltui“.

Ingrida VĖGELYTĖ

Kvietė tikėti ilgalaike Lietuvos sekme

Spalio 23 dieną Vilniuje vyko Tė-vynės sajungos-Lietuvos krikščionų demokratų partijos tarybos posėdis, kuriam buvo pradėtas pasiruošimas lapkričio 20 dieną vyksiančiam šios partijos suvažiavimui. Didelis dème-sys taryboje buvo skirtas diskusijoms apie partijos laikseną, tapatybę, vertybinius principus, programines nuosta-tas, su kuriomis bus žengiama į artėjan-čius savivaldos ir Seimo rinkimus.

Partijos pirmininkas Andrius Kubilius pristatė diskusijai dokumento projektą, kuriam analizuojama partijos būklę, nagrindžiami programiniai ir vertybinių prioritetai.

„Artėjant prie šio Seimo kadencijos vidurio, svarbu yra ivertinti kelią, kurį nėjome 2008–2010 metais, aiškiai išvardinti nuveiklus darbus ir iškilusias problemas, taip pat aiškiai su-vokti, su kokiais didžiaisiais iššūkiais susidursime žvelgdami į 2011–2012 metų perspektyvą. Turime sutarti dėl savo darbų ir laiksenos, tokiu būdu, kad 2012 metų Seimo rinkimai parti-jai būtų sekmingi. Siandien Lietuvos išsivyravo nepasitikėjimo savimi, tarpusavio nepasitikėjimo ir nepasiti-kėjimo ateitimis nuotaikos. Savinieka ir pasitikėjimo savimi stoka tampa rimtu iššūkiu valstybės gyvenimė,“ – rašoma nutarimo projekte.

Passak A. Kubiliaus, TS-LKD irodė, kad gali įveikti krizę, tāčiau dabar reikia rinkėjams įrodyti, kad partija gali kurti geresnę ir sekmingesnę šalies ateitį. Partijos vadovas teigė tikis, kad ilgalaikeje perspektyvoje Lietuva gali būti sekminga valstybė, ir kad „mes galime tai pasiekti“.

TS-LKD taryba nusprendė testi diskusiją šiuo klausimu ir, atsižvelgus į skyrių nuomonę bei pastabas, partijos suvažiavimui parengti programinį TS-LKD tapatybės testinumo dokumentą.

Taryboje buvo išklausytas finansų ministrė Ingridos Šimonytės pranešimas apie 2011 metų biudžeto projekto ir XV Vyriausybės finansų poli-tiką. Taryba pritarė rezoliucijai „Dėl sutelktų pastangų įgyvendinant atsakingą finansų politiką“.

Šio nutarimo projekte TS-LKD partiją raginama pritarti Vyriausybės pateiktuiems 2011 metų valstybės ir savivaldybių bei „Sodros“ biudžetų projektams ir juose įtvirtintam prin-cipui, kad 2011 metų bendras fiskalinis deficitas neviršytų 5,8 proc., ir taip pat siekti, kad 2012 metais neviršytų 3 proc. BVP. Taip pat paraginta Vyriausybės kovos su kontrabanda ir šešeline ekonomika tikslą laikyti vienu iš svarbiausių prioritetų. Mat 2011 metų nacionalinio biudžeto projekte yra numatyta ambicingas tikslas iš kontrabandos ir šešelinės ekonomi-ko mažinimo surinkti per 1 milijardą 200 milijonų litų papildomų pajamų į biudžetą. Taip pat biudžeto projekte yra numatyta, kad nepavykus šio plano įgyvendinimui 2011 metų viduryje reikėtų peržiūrėti ir mažinti biudžeto išlaidas.

(keliamas į 3 psl.)

Ilgas kelias be pabaigos

(atkelta iš 1 psl.)

Mūsų rinktoji valdžia, daugiau mažiau remdama spaudos leidinius, tik vienam tebeinančiam „XXI amžiui“ neskyrė jokios paramos. Nenengva, o daugeliui ir skaudu suvokti, kodėl atkūrus Nepriklausomybės mūsų rinktoji valdžia suinteresuota išlikusio paskutinio katalikiškojo laikraščio numarinimui ir todėl jo neremia?

Okupacijos metais religinių minties ir tautinės savimonės raiška spaudoje buvo nuolatos planingai varžoma, nes trukdė „užviršuoti“ utopinio „komunizmo statybą“. Iš tikrujų tai buvo brutaliai nulietuvinimo ir sustiprinto rusinimo politika. Nejaugi ir šiandien dar gyvas sovietmečio praktikos dvelksmas? Kuo paaiškinti, kad „Komjaunimo tiesa“, toliaregiškai ir negaišdamo pakeitusi savo iškabą, Nepriklausomoje Lietuvoje sulaukia paramos, o „XXI amžius“, tēsdamas pirmosios Lietuvos Respublikos metų tradiciją ir populiarinant krikščioniškąją mintį, ignoruojamas?

**Žurnalisto darban įsitraukė po Kovo
11-osios**
„XXI amžius“, minėdamas

pirmajį savo atskūrimo dvidešimtmetį, išradę ir prasmagai pasipuošę Petro Katino knygos „Ilgas bus mūsų kelias...“ pristatymu. Knygoje skelbiama pernai mirusio „XXI amžiaus“ žurnalisto P. Katino publicistika, prisiminimai ir bibliografija. Knygoje istorinės apžvalgos, straipsniai apie iškilias Lietuvos ir kitų demokratinių šalių asmenybes, pasidaravusias Europos kultūrai, pasižymėjusias vidaus ir užsienio politikoje.

Knygos autorius pratarėje rašo: „I žurnalistinį darbą įsitraukiau nuo pat nepriklausomybės atkūrimo dienos. Nors rašiau ir anksčiau „i stalčiu“ kaip sakoma. Dažindavausi tais rašiniais su bičiuliais ir bendraminčiais. 1973 metais KGB padarius kratą mano namuose buvo rasta keliolika tūrašinių, bet neįrodžių, kad juos platinau, kalėjimo ir lagerio pavyko išvengti. (...) O tuo, kad neteko baigti sovietinės žurnalistikos moksly, džiaugiuosi iki šiol. Tai padėjo išlikti neapkvailintam, ko neišvengė ir dabar Lietuvos laikraščiuose rašantys ir dirbantys daugelis žurnalistų.“

Nepriklausomybės laikų disidentas

Minėtai P. Katino knygai prof. Vytautas Landsbergis parašė įžanginį straipsnį „Tiesaus žodžio publicista“. Jame minima, kad „Petras Katinas, vienišas politikos apžvalgininkas ir analitikas, paliko savitą mūsų valstybės prisikėlimo metraštį. Stebėjo, fiksavo, mėgino paaiškinti tiesiog sugretindamas faktus. Jo straipsniai, nūnai sesers pastangomis, sutelkti į vieną daiktą, sieja neseną mūsų praeitį, nenorinčią virsti istorija, su opia dabartimi. Skaitytojas tolydžio pagalvos: o kaip dabar? O kas pasikeitė? Pasikeitė, kad mažiau beturime neblėstančio istorinio akiračio ir tiesaus žodžio riterių. (...) Jis nepraktikavo nei veidmynystės, nei gražbylystės, todėl ir atkurtos Nepriklausomybės laikais liko disidentas; žurnalistų broliai stengėsi jo nepastebeti.“

P. Katino knyga stebétinai glauktai ir taikliai nušviečia posovietinės visuomenės gyvenimo aktualijas be savipeikos, be saviniekos, tačiau aiškiu, pasvertu kritiku tiesos žodžiu. Žurnalisto talentas atskleidžia gyldenant daugelį įvairių temų. Peršasi mintis, kad autoriaus minimas keilias pabaigos neturi.

Edmundas SIMANAITIS

Kvietė tikėti ilgalaike Lietuvos sėkmė

(atkelta iš 2 psl.)

Taip pat tvirtinama, kad iš valstybės valdomų įmonių gaunamos pajamos 2011 metų biudžete turi siekti ne keilių dešimtis milijonų litų, kaip dabar yra numatyta, bet kelių šimtus milijonų litų. Be to, nutarimo projekte ketinama paraginti Vyriausybę apsvarstyti galimybę įvesti TS-LKD programoje numatyta didelės vertės nekilnojamą turto progresinį apmokestinimą.

Be šių esminių ekonominių dalykų tarybos posėdyje A. Kubilius paragino skirti ypatingą dėmesį Rytų Lietuvai, kurios ekonominis ir socialinis išsilavinimas atsilieka nuo analogiškų rajonų prie di-

džiųjų Lietuvos miestų. Anot partijos pirmininko, regionas darosi vis uždaresnis ir neišnaudoja to potencialo, kurį turi. Ministro pirmininko manymu, iš ši regioną būtina pritraukti investicijas, sparanti struktūrinų fondų įsisavinimą ir nedelsiant spręsti tokias įsisenėjusias problemas, kaip nedarbas, žemės nuosavybės restitucija. A. Kubilius taip pat akcentavo vietinės valdžios būtinybę rūpinantis Rytų Lietuvos regione esančios lietuvių mažumos poreikiais, taip kaip yra ieškoma geriausių sprendimų lenkų mažumos atžvilgiu. TS-LKD pirmininko sudaryta ekspertų grupė parengė Rytų Lietuvos padėties ir politi-

kos apžvalgos projektą, tačiau dėl laiko stokos dokumento svarstyti teko nukelti į kitą tarybos posėdį.

TS-LKD partijos taryboje dar kartą prisimintas teismų reformos klausimas. Taryba pasisakė už siūlymą į Seimo posėdžio darbotvarkę kuo skubiau įtraukti Konstitucijos pakeitimo įstatymo projektą, kurį priėmus būtų galima papildyti Teismų įstatymą, kad Teisėjų taryboje būtų atstovaujančios ir tarėjų institutas.

Taryba bendru sutarimu patvirtino TS-LKD kandidatą Marijampolės vienmandatejė rinkimų apygardoje – skyrius pirmininką Valdą Pilecką.

„Tremtinio“ inf.

Artejančiuose savivaldos rinkimuose dalyvaus ir nepartiniai kandidatai

(atkelta iš 1 psl.)

Stebint dabartinį politinį gyvenimą, klausantis įvairių politologų vertinimų ir piliečių nuomonų, stebint įvairiausias telesou laidas, kurias veda ir jose karštai dalyvauja politikai, nesusidaro įspūdis, kad Lietuvoje reikėtų dar „gyvenės“ politinės aplinkos. Šiomis dienomis ji tokia „pagyvėjusi“, kad labiau norėtų

si santūrumo, sukaupto ir sukelto darbo, didesnės politikų drausmės ir kontrolės. O tokią kontrolę gali vykdyti tik partijos savo deleguotų kandidatų atžvilgiu. Pavyzdžiu galėtų būti ir Vilniaus savivaldybės taryboje susiklosčiusi padėtis dėl Vilniaus miesto mero Viliaus Navicko. Susikompromitavusį TS-LKD atstovą V. Navicką iš mero pos-

to ragina pasitraukti partinės struktūros. Kas kadencijos laikotarpiu drausmins ir kontroliuos nepartinius kandidatus? Ar tikrai tokie nepartiniai kandidatai privers atsiverti ir tobuleti partijas? Išiuos klausimus belieka laukti atsakymo tik po kitų savivaldos rinkimų. Kaip visada – gyvenimas parodys.

Ingrida VEGELYTĖ

Sveikiname

1948-ųjų Igarkos tremtinę Adą GAIŽUTYTĘ-KELMELIENĘ sveikiname 80-ojo gimtadienio proga.

Gyvenimo kelias tiesus,
Kai meilėje Kristus gyvena.
Jam Kryžius nebus per sunkus,
Nes Dievas suteikė palaimą.
Šv. Mergelės Marijos globos ir
Dievo palaimos linki –
ištikimiausios draugės ir
draugai igarkiečiai

70-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį Krasnojarsko krašto tremtinį, LPKTS Viešnių filialo pirmininką, Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sajungos narį **Teofilių JONUŠKEVIČIŪ**. Linkime geros sveikatos ir neišblėstančios energijos, tēstant prasmingus darbus.

Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sajunga

Dėkojame paaukojusiems paminklo Kovotoju už Lietuvos Laisvę Motinai pastatymui

1. Vincui Vernickui – 200 litų,
2. Zenonui Rakauskui – 100 litų,
3. Onai Bajarcienei - 20 litų,
4. Marijai Piežienei – 40 litų.

LPKTS pirmininkas Povilas Jakučionis

Baltijos Asamblejai pateiktas pareiškimas dėl istorinės atminties puoselejimo

Praėjusį savaitgalį Rygoje į Baltijos Asamblejos sesiją ir Baltijos Tarybą rinkosi Lietuvos, Latvijos ir Estijos parlamentų atstovai. Spalio 22 dieną Lietuvos delegacija Baltijos Asamblejos prezidiumui pateikė pareiškimą „Dėl saušio 13-osios įvykių dvidešimtmečio ir istorinės atminties politikos koordinavimo“, kurį iniciavo Seimo narys Gintaras Songaila.

Artėjant šių įvykių 20 metų sukaktiai, siūloma minimu Baltijos šalių vadovams ir kompetentingoms institucijoms aukščiausiu lygiu paminėti šią istorinę datą. Tokiu būdu pagerbtai Laisvės gynėjai ir pradėtas naujas Baltijos valstybių vienybės stiprinimo darbas. Siekiant šių tikslų numatoma sudaryti trišalių organizacinių komitetą žymiausioms Baltijos valstybių istorinėms datoms paminėti. Šis komitetas inicijuotų ilgalaikes istorinių įvykių jamžinimo programas, numatyti bendras kultūros politikos gaires, rengtų ir koordinuotų informacinių sklaidų. Apsvarstės pareiškimą Baltijos Asamblejos prezidiumas ketina ji pateikti gruodžio mėnesį vykstančioje sesijoje.

Ingrida VEGELYTĖ

Okupacijos pasipriešinimo dalyvių ir kolaborantų veiklos teisinis, politinis, moralinis, kultūrinis, istorinis ir hermeneutinis vertinimas

Tėsinys.
Pradžia Nr. 39 (917)

Agentų smogikų išteisinimas dėl KGB žygdarbių „nurašymo“

2002-06-04 Vilniaus apygardos teismo kolegija (Alvyra Ona Kvaraciejutė, Stasys Punys, Zenonas Birštonas) paskelbė išteisinamą nuosprendį trimis MGB-KGB agentams smogikams – Pranui Preikšaičiui („Jūra“), Ignui Tamošiūnui („Aštros“) ir Algirdui Lapinskui („Zvaigždė“).

P. Preikšaitis pripažino, kad turėjo slapyvardį, dalyvavo suimant partizaną V. Sabaliauską, o kad tuo pat metu buvo nužudyti partizanai Vytautas Šinkūnas ir Vytautas Balna – jam nežinoma.

I. Tamošiūnas pripažino, kad jį vadino „Aštros“, Vilniuje kažką saugoja – „Iki 1954 metų galėjo priklausyti saugumui“, bet nieko nedares ir nežino.

A. Lapinskas nieko nežino, po trijų partizanavimo metų legalizavosi ir iki 1959 metų dirbo MVD.

Nuosprendyje užrašyta: „Kolegija laiko, kad teisiamųjukaltė padėjus vykdyti genocidą ar jį įvykdžius nėra įrodyma, o kaltinimuose dėl partizanų suėmimo išvis nėra inkriminuojamojo nusikalstomų sudėties.“

„Kaltinimas visiems teisiamiesiems grindžiamas pagrindinai raštais, raštų kopijomis, daugumoje nepasirašytais kitų asmenų, užslaptintų, slapyvardžiais įvardintų šaltinių agentūriniais pranešimais apie operacijos suimant ar suraudant partizanus, kuriuos priėmė ir suraše kiti asmenys, arba jų kopijomis, kurias tvirtino dar kiti asmenys, operacijų dalyvius, agentus smogikus įvardijant slapyvardžiais arba vardais.“

„Kaltinime pateiktą, kad teisiamieji įvykdė nusikalstamas veikas su grupės dalyviais, juos įvardijant, nurodant slapyvardžius ir pavardes, kurios buvo nustatinėamos pagal slapyvardžius remiantis tokia pat archyvine medžiaga.“

Nuosprendyje nurodyma, kad P. Preikšaitis dalyvavo suimant partizaną V. Sabaliauską, kitame epizode veikia tas pats agentas „Jūra“, teismas abejoja dėl aplinkybių, kuriomis buvo nužudytas par-

tizanas Juozas Bežys, ar tas pats asmuo.

Sovietinė klasika (iš nuosprendžio):

„Tarp V. Sabaliausko suėmimo už jo nuteisimo mirties bausme nėra priežastinio ryšio. V. Sabaliauskas mirties bausme buvo nuteistas teismo nuosprendžiu baudžiamojave byloje.“ Suimtas 1952-10-03, nuteistas mirties bausme 1953-06-18. 6 ir 7 lapas.

„.... Pats partizanų suėmimas nereiškė, kad jie bus nužudyti ar kitaip sunaikinti.“ 7 lapas.

„.... B. Žukausko nėra pagrindo laikyti nukentėjusių dėl genocido jų suimant, nes jis irgi buvo nuteistas teismo nuosprendžiu baudžiamojave byloje.“ Suimtas 1952-11-22, nuteistas mirties bausme 1954-02-05. 6 lapas.

Kaip KGB dokumentų ne-patikimumą ir skirtingumą įvardijant žudymus kolegija nurodo, kad nužudant partizanus V. Šinkūnį ir V. Balnį vienam dokumente nurodoma, kad šie nušauti pasipriešinus ginklu, o kitame dokumente apie tai „nesant jokių nurodymų“.

Prokuratūra naudoja aukštų Lietuvos KGB pareigūnų detalius raportus, pranešimus Berijai ir pan. 1953-05-15 Lietuvos MGB 2N Valdybos viršininko vaduotojas papulkiniukis Zupikov labai vertina agentus „Jūrą“ už patikimumą agentūrinėse kombinacijose, už 50 partizanų sulaikejimą ir nužydymą, o „Ramojų“ už 35 aukas.

Nukentėjusio Antano Kazakevičiaus, liudininkų Jono Abukausko ir Romualdo Navicko, Monikos Kučinskienės, Angelės Zizienės, Birutės Sakalauskienės, Jono Tutino, Kazimieras Kerienės, Jurgio Tenikaičio ir daugybės kitų konkretūs nusikalstomų paliudijimai kolegijai nieko nereiškė.

Kolegijos nuosprendyje yra nurodomi tokie agento smogiko P. Preikšaičio žodžiai: „...partizanai buvo gaudomi, nes šaudė, žudė nekalalus žmones. Dėl tokio žmonių suėmimo jis pritarė Saugumo ministerijos politikai. Jį vadino „Aštros“...“ Jeigu „Aštros“ pritarė okupacijės „Saugumo ministerijos politikai“ 2002 metais, tai galima įsivaizduoti jo judesius 1952 metais. Be abejo, tai buvo idėjinis kovotojas už socialistinę okupuotą tévynę.

Kolegija iš prokuratūros pateikiamo kaltinimo pagal 1992 metų balandžio 9 die-

nos įstatymą „Dėl atsakomybės už Lietuvos gyventojų genocidą“ pašalina ir nesvarsto 2 straipsnio, kur yra savyoka „deportavimas“, siekdamai eliminuoti partizanų deportavimo iš Lietuvos kaltinimą.

BK 71 str. 2 dalyje yra disposicija atsakomybė apie genocidinių nusikaltimų organizavimą ir vadovavimą. Sių veiką kolegija apėjo, bandyma nusikalstamą veiką teisinais vertinti tik tiesioginiu vykdymu, kurį nepamautuotai teisina.

* * *

Paniekinta penkių partizanų ir dviejų ryšininkų žutis

1951 metų balandžio 14 dieną Anykščių rajono Niūronių kaimė dviejų MGB agentų išduoti ir klasta apnuodijant (nuodai Nr. 22) buvo nužudyti penki 21–30 metų amžiaus partizanai ir 2 partizanų ryšininkės.

Birutė Biliūnaitė iš Anykščių miesto 1999-07-30 raštu kreipėsi dėl šio įvykio ištymo. Pareiškėja nurodė įtarimojo P. Janukėno pavarde. 2000-08-12 Juozas Biliūnas kreipėsi su prašymu ištirti partizanų ir rėmėjų žutį, nurodydamas ir dar gyvo P. Janukėno adresą Kauno mieste.

2002-07-18 Anykščių rajono apylinkės prokuroras Arenijus Baltrušaitis dėl to atsisako išskelti baudžiamają bylą Povilo Janukėno atžvilgiu, nors eina kalba apie Petras Janukėnės. Savo nutarime jis nurodo: „Petras Janukėnas paaiškinė, kad jis girdėjo, kad 1951 metais buvo sunaikintas A. Bagočiūno būrys. Tačiau jo sunaikinimo aplinkybių jis nežino ir šioje operacijoje jis nedalyvavo.“

2004-06-14 Panevėžio prokuratūra panaikino paminiatą A. Baltrušaičio nutarimą. Bet ar gali toks nenorintis tirti, su tokia nuostata aiškintis „Dūmo“ partizanų būrio žuties aplinkybes. Juk vi suotinai žinoma, kad būtent kaimynas Petras Janukėnas buvo atėjės, kad būtent tuo metu partizanai buvo apnuodijti. Kad neva KGB dokumentuose vienur nurodomas agentas „Šposas“ užrašytas Petras Janukėnas, o kitur – Povilas Janukėnas, bet tai nieko nekenčia, nes visas kaimynai, kad išdavystės atveju buvo atėjės kaimynas Petras Janukėnas. O prokurorui A. Baltrušaičiui pakako įtarimajam pasakyti, kad nieko

nežino ir tuo viskas baigėsi.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras yra Anykščių rajono apylinkės prokuratūrai papildomai pateikės 48 lapus archyvinės medžiagos.

Partizano Petro Jacunko „dereabilitavimo“ byla po mirties

Partizanas Petras Jacunkas, gimęs 1929 metais, iš Alytaus krašto, Miroslavo, Gudelių kaimo, MGB Ypatingojo pasitarimo 1948-07-03 buvo nuteistas 25 metams laisvės atémimo. 1992-03-12 Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra P. Jacunkui atkūré teises ir išdavė taip vadinamą reabilitacijos pažymėjimą. 2007-06-10 jis mirė.

2008-04-22 Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokurorės Valentina Kebedienė, Rasa Bekešienė, Audronė Žentelienė Aukščiausiajam Teismui teikia partizano P. Jacunko teisių atkūrimo pažymėjimo panaikinimą kaip dalyvavusį civilių asmenų žudyme.

Aukščiausiojo Teismo teisėjai 2008-06-12 nutaria nagrinėti šią bylą (Rimantas Baumila, Alyvdas Pikelis ir Valerijus Čiučiulka), deja, imasi nagrinėti mirusiojo partizano P. Jacunko bylą.

Ar galima po mirties inkriminuoti žmogui nusikaltimą? Tokio atvejo neteko girdeti. Tai apibūdina prokurorių ir teisėjų teisine sąmonė ir požiūrių į istoriją.

1918 metų Lietuvos savanoris, Vyčio Kryžiaus kavalierius – vokiečių kolaborantas!!!

Taip apie Aleksandrą Kalėsinską, gimusį 1898 metais, iš Marijampolės r. Sangrūdos kaimo, 1918 metų kovų savanorių, Vyčio Kryžiaus ordino ir medailio kavalierių, 1941 metų sukilėlių, okupantų 1945-01-11 nuteistą ir 1945-01-29 tuo pat neaiškiomis aplinkybėmis mirusį Vilniaus kalėjime, 2004-03-18 ir 2006-02-23 Lietuvos Aukščiausiajam Teisme teigė Ge-

neralinės prokuratūros prokurorė Audronė Žentelienė, nes šis prie vokiečių buvo seniūnė, t.y. buvo vokiečių kolaborantu ir reikalavo nepripažinti jam 1941 metų birželio 23 dienos, sukilėlių statuso. Tai yra okupacijos KGB teisės tēstinumas nepriklausomoje Lietuvoje.

Šioje byloje Aukščiausiojo Teismo kolegija (pirmininkas Egidijus Bieliūnas, pranešėjas Viktoras Aidukas ir teisėjas Valerijus Čiučiulka) 2004-03-18 nutartyje rašo: „Nuteistas A. Kalesinskas tiek parengtinio tyrimo metu (b. l. 11, 12, 23), tiek kariuino tribunolo posėdžio metu (b. l. 59) kaltu prisipažino ir parodė...“ Taigi čekistinės valstybės tēstinumas!

Partizanas Algirdas Žyprė – pagal KGB įkalčius

2008-03-21 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas Viktoras Aidukas savo išvadoje, remdamasis tik KGB bylos medžiaga, terminologija ir logika, be kita ko, rašo, kad Algirdas Žyprė „...dalyvavo vykdant teroristinius aktus, įstaigų ir įmonių, ir piliečių apiplėšimus: dalyvavo nužudant tarybinius aktyvistus ir liaudies gynėjus Komponiečių, Zaleckį, Karalių, Kadiškį, Vičių ir kitus...“

2009-09-11 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baumžiamųjų bylų skyriaus teisėjai 2008-06-12 nutaria nagrinėti šią bylą (Rimantas Baumila, Alyvdas Pikelis ir Valerijus Čiučiulka), deja, imasi nagrinėti mirusiojo partizano P. Jacunko bylą.

Šios kolegijos nutartis grindžiamą KGB bylos duomenimis: „Archyvinėje byloje (be kitų duomenų) yra paties A. Žyprės parodymai, duoti parengtiname tardyme bei teisiamajame posėdyje, kad žudynių metu jis su ginklu saugoja P. Driaukšos ir L. Gūžės sodybas.“

Proses neapklaustas partizanas A. Žyprė, V. Papreckis, liudijęs du agento P. Driaukšos šnipinėjimo veikos epizodus. Pastarasis liudijimas kolegijos visiškai nekomentuojamas.

(keliamas į 5 psl.)

Okupacinio pasipriešinimo dalyvių ir kolaborantų veiklos teisinis, politinis, moralinis, kultūrinis, istorinis ir hermeneutinis vertinimas

(atkelta iš 5 psl.)

* * *

Istorinė Algimanto Andreikos byla

1988-09-28 buvo KGB surengtas represinis „bananų balius“ prie Vilniaus Katedros.

Algimanto Andreikos bėdavimo akcija su reikalavimu paleisti iš Rusijos lagerių lietuvių politinius kalinius buvo istorinis įvykis, nepaprastai drąsus veiksmas, ypač sujudinęs visą Lietuvos atgimimo pradžios judėjimą, telkės ir kvietės žmones nebjoti prieštis ir aktyviais veiksmais reikalauti tikrų laisvės garantijų – nepriklausomybės. Tomis dienomis iš jo lūpų nuskambėjo esminis, negirdėtas reikalavimas – paleisti lietuvių politinius kalinius iš Rusijos lagerių ir kalėjimų.

MVD kapitonas Z. Bernotas tuomet mušė, spardė, smaugė, sunkiai sužalojo suimtajį A. Andreiką ir kitus protesto dalyvius.

1989-12-15 Maskva akiavaidžiai okupantiškai angažuotai prieš budelį Z. Bernoto nutraukė bylą.

Po 1990 metų kovo 11-osios byla nejudinama. Po 9 metų (1999-12-08) Vilniaus miesto apylinkės prokurorė Lina Urbanienė bylos netiria, nutraukia dėl senaties pagal seną okupacinių veikos kvalifikaciją – pareigybinių įgaliojimų viršijimas.

2009-02-10 po 3 metų „tyrimo“ Vilniaus miesto apylinkės vyriausasis prokuroras Gediminas Bernatavičius, Vilniaus miesto 1-os apylinkės teisėja Diana Butrimienė (2009-03-23) ikiteisminį tyrimą dėl senaties kvalifikacijos nutraukė.

* * *

Teisėja A. O.Kvaraciejūtė: Lietuvos Konstitucija eliminuoja pasipriešinimo bendražygiaus

Vilniaus apygardos teismo teisėja Alvyra Ona Kvaraciejūtė 2009-04-29 patvirtino Vilniaus miesto 1-os apylinkės teisėjos D. Butrimienės nutartį su prokurorų blefiniais argumentais: „Z. Bernoto veiksmai nera ir negali būti vertinami kaip A. Andreikos ir kitų asmenų persekcionimas dėl politinių ar kitų mo-

tyvų, kadangi persekcionimas tarptautinėje humanitarinėje teisėje suprantamas ir laikomas tuomet, kai tam tikrai grupėi žmonių atimamos ar ribojamos teisės reikštis kuriuoje nors politinėje ar visuomeninio, socialinio gyvenimo srityje konkretiai veiksmai (rinkimų teisės atėmimas, savos kalbos vartojimo draudimas, teisių kreiptis į teismą ribojimas ir pan.) Bylos medžiagoje duomenų apie tokius ribojimus nėra.“

Sovietinės rinkimų teisės atėmimo iš A. Andreikos argumentas, lyginantis su KGB organizuoto politinio pasipriešinimo slopinimo pagrindu įvykdyto žiauraus suluošinimo, yra pasityčiojanti pasipriešinimo dalyvio sovietinio gyvenimo realijų karikatūra ir jo aukos paniekiniemas.

Teisėjas A. O. Kvaraciejūtė teisine sąmonė atspindiujos nutarties argumentas, kad šio įvykio epizodo dalyvis L. Pipiras, taip pat pasipriešinimo okupacijai dalyviai A. Terleckas ir A. Endriukaitis, neturi teisių būti proceso dalyviai, negali skubstis ir negali tiesiogiai remtis Lietuvos Konstitucijos 30 ir 33 straipsniais vi suomeninio interesu gynimo pagrindu.

Galima prieiti iki to, kad pasipriešinimo dalyvis A. Andreika neturėjo įgaliojimų vykdyti bado akciją ir jo veiksmai asmeniški bei nelegitimiski. Šiai teisėjai nesuprantama, kad pasipriešinimo dalyviai vienas kitam, kaip nuožmios kovos dalyviai, yra ne mažiau artimiausi giminės ir broliai, nukentėjė kartu už vieną ir tą patį aukščiausią tikslą – Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, todėl jie gerbia ir gina visa, kas su tuo susiję. Netgi ir nepažinodami A. Andreikos, turėtų teisę, remiantis Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracija ir Lietuvos Konstitucijos 30 ir 33 straipsniais, ginti aukščiausią – Lietuvos kovos idėją, Lietuvos valstybės nepriklausomybės interesą:

„Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 str. ir 33 str., kuriais remėsi pareiškėjai, rašydamiskundus, nurodydami šiu straipsniu nepilną tekštą, tuo pačiu suteikdami kita prasmę, nesuteikia teisės ne proceso dalyviams skusti baudžiamose bylose prokuro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimus.“

Teisėjai nesuvokiamas, kad pasipriešinimo dalyvių garbės ir pareigos šventas reiklas ginti nukentėjusius už Laisvės idėją. Reikia elemen-

tariai ivertinti, kad per ilgą okupacijos laiką daug aukų, tiesioginių artimųjų, žygio draugų, liudininkų yra mirę arba paliegt. Šiai teisėjai tokiai aukšta valstybinė prasmė telpa tik eilinio rutinilio nusikaltimo suvokimo rėmuose, ne dėl kvalifikacijos, bet dėl teisinės sąmonės numenkinant okupacijio laiko pareigūno akivaizdžiausią nusikalstamą kolaborantišką veiką, tarytum, dabartine kalba sakant, ši konkreti pasipriešinimo dalyvio istorinė kultinė veika išbraukiamą iš Lietuvos istorijos. Ginti savo laisvės žygio draugus, juo labiau mirusius, yra šventa teisė ir pareiga, kurios nedraudžia jokių Lietuvos įstatymų!

Skundas pagal įstatymą nagrinėtinas 5 dienas, išnagrinėtas per 68 dienas

Vilniaus miesto 1-os apylės ikitėisminio tyrimo teisėjas Edvardas Zaluba pasipriešinimo dalyvių grupės skundą dėl A. Andreikos bylos pagal LR BK 64 str. 2 d. privalo išnagrinėti per 5 dienas, o išnagrinėjo per 68 dienas (2007-02-26).

Vilniaus apygardos teismas tai įvertino: „...E. Zaluba griežtai įspėtas (žodžiu) laikytis...skundų nagrinėjimo terminų.“ Sunku patikėti, kad teisėjas toks nekvalifikuotas.

Partizanas Albertas Kavaliauskas – privatus asmuo

1947 metų vasario 28 dieną milicininkas R. Šilinis, kurį tuo metu žmonės vadindavo „saugumiečiu“, įskundė partizaną A. Kavaliauską, žinodamas, kad jis bus užpultas ir suimtas. Sovietiniai sau-gumiečiai, sužinoję, kad Biržų mieste yra partizanas A. Kavaliauskas, apsupo namą, jį apšaudė, padegė ir partizanas žuvo.

Liudytas V. Balčiūnas (tuomet 14 metų amžiaus), gyvenusio priešais namą, kuriai žuvo partizanas ir kurį kasdien matydavo gyvenusį R. Šilinį, parodymai, kad čekistinės operacijos metu jo namuose buvo ir ginkluotas

R. Šilinis su kitu asmeniu, teismo buvo atmesti, nes „...liudytojas R. Šilinio asmeniškai nepažinojo, betarpis kai sujuo nebendravo ir žinojo tik tiek, kiek jis matyda per atstumą, tai yra einantį gatve, taip pat įvertinus liudytojo tuometinį amžių bei po įvykio praėjusį ilgą laikotarpi, darytina išvada, kad toks abejonių keliantis ir netvirtas atpažinimas nėra pakankamas įrodymas R. J. Šilinio dalyvavimo operacijoje faktui patvirtinti.“ Logiškai samprotaujant, tokioje operacijoje įskundėjas privalejo dalyvauti: kaip aplinkybių ir naikinamojo asmens žinotojas. Ar galima įsivaizduoti, kad apsuptyo namo gyventojas, nurodytai, įskundėjas nedalyvautų naikinamojoje operacijoje?

2001-10-22 Panevėžio apygardos teismo kolegijos nuosprendyje (pirmininkas Evaldas Vanagas, teisėjai Pranas Šimkus, Antanas Jarašius) nurodoma: „Genocidui be apibrėžtų subjekto tikslų visiškai ar iš dalies suaiškinti gyventojus, priklaušančius atitinkamai LR BK 71 str. 1 d. dispozicijoje yra ne atskiras asmuo, bet neapibrėžta, paprastai didelė žmonių grupė, atitinkanti aukščiau minėtus kriterijus. Atskirų žmonių žudymas, kančinimas ir panašūs LR BK 71 str. numatyto nusikaltimo sudėties objektyvių pusę sudarantys veiksmai kvalifikuoti tik kaip nusikaltimas prieš asmenį.“

2002-05-15 Lietuvos apeliacinio teismo kolegija partizano įskundėjo išteisintinai tais pačiais motyvais patvirtino teisėjai: Svajūnas Knizleris (kolegijos pirmininkas), Elena Vainienė, Linas Šiukšta.

Beje, Panevėžio prokuratorė Lietuvos apeliaciniams teismui pateikė sovietmečiu leistos „Panevėžio tiesos“ (1988-10-07) 2 puslapje atspausdinto žurnalisto Z. Banelio straipsnio „O atsiminimai atgyja“ kopiją apie aktyvią ir okupacinių idėjinę R. Šilinio gyvenimą veiklą. Tame straipsnyje patalpinta didelė R. Šilinio MVD uniforma nuotrauka ir aprašoma, kaip jis po karo visur uolliai ieškojo „buržuazinių nacionalistų“. Apie jo aktyvumą byloja tokis tekstas: „Susidūrimai su banditų pasalomis, operacijos likviduojančių jų gaujas, pavojai už kiekvieno kupsto tykojanti bandito kulka – tokia buvo R. Šilinio kasdienybė. Ypač gerai atsimena 1947–

ųjų metų vasario 28-osios naktį. Šią žvaigždėtą, šaltą žiemos metą teko akisi akį su sidurti su žiaurumu pagarsėjusių banditų gaujos vadu Albertu Kavaliauskui. Jis prieš dvi savaites buvo nužudės net keletą Paberžės valsčiaus milicininkų. Gaujos vadui A. Kavaliauskui šis susitikimas buvo paskutinis. „Tai yra papildomas kaltinimo įrodymo argumentas, kaip ir pasaikojo liudininkas.

Apeliacinis teismas šią R. Šilinio nuostatą ne tik šio atvejo, bet apskritai viso kolabrantinio gyvenimo veikimą apibūdino: „...straipsnyje kai kas pagražinta“ ir atmetė.

Teismas nustatė, kad partizanas buvo privatus asmuo! Minėtų teisėjų sąmonė sovietinis karinis garnizonas likvidavo ne Lietuvos Laisvės kovo votojų, partizanų, o kažkokį arkliavagi. Tokio atvejo Lietuvos teismų istorijoje dar nėteko girdėti! Juk okupantai elementariai suiminėdavo, tardydavo ir žudydavo povieną. Taigi čekistinės valstybės tėstimumas!

Partizanų Jono ir Antano Aštrausku nužudymo bylos švelnus nuleidimas

KGB papulkininkis V. Vališiuskas kaltinamas dalyvavimui dviejų partizanų – broilių Jono ir Antano Aštrausku nužudyme 1953-01-02 Šakių rajono Žalgirio miške. Nusikalstamos KGB organizacijos aktyvus ir idėjiškas pareigūnas V. Vališiuskas 2003 metais Kauno apygardos teisme baudėjus – naikintojus – stribus 12 kartų pavadinio „liaudies gynėjais“, o partizanus (karius savanorius) 13 kartų vadino „teroristais“, kaip ipratęs sovietmečiu, vartojo „banditų“, „baltaraišių“ ir „žmogžudžių“ savokas.

Tokie čekistai žodžiai pasakyti nepriklausomos Lietuvos teisme, nesulaukę Lietuvos teismo vertinimo: „Džiaugiuosi savo deramu poelgiu... Laiku nukenksminus piktadarius buvo išgelbėta dešimtys gyvybių“. „Dvidešimt penkis savo sąmoningo gyvenimo geriausius metus aš atidaviau darbui sauguojant organuose.“

(Bus daugiau)

2010 m. spalio 29 d.

Tremtinys

Nr. 40 (918)

7

Istorijos pamoka muziejuje

(atkelta iš 1 psl.)

Visas gražus ir vaisingas jų darbas suguldytas į istorijos metodinę didaktinę priemonę „Lietuvai paaukoti gyvenimai“, kurią praėjusių savaite Kauno Rezistencijos ir tremties muzieje pristatė istorijos mokytojams. Mokymo priemonė suderinta su Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų 5 ir 10 klasių bendrosiomis programomis. Tikslas – padaryti istorijos mokymą įdomesnį, prieinamessi įvairaus amžiaus moksleiviams. Priemonė gali naudo-

tis ir kitų dalykų mokytojai. LR Seimo narė V. V. Mar gevicienė, dalyvavusi priemonės pristatyme, dekojo daug triūso įdėjusiems ir savo laiko negailėjusiems mokytojams, džiaugėsi aktyviais moksleiviais. „Džiugu, kad žiba mokinį akys, matau, kad jūs žingeidūs,“ – kalbėjo Seimo narė ir linkėjo vaikams gerai atliki savo pareigas – lankyt mokyklą ir gerai mokytis.

Kauno Vaižganto vidurių mokyklos istorijos mokytojos metodininkės Astos Pranaitienės vadovaujami

septintokai susipažino su muziejaus ekspozicija, atliko įvairias užduotis. Vaikai naujodosi ne tik muziejaus eksponatais, bet ir senelių atsiminius. Kai kurie mokiniai radio ir savo artimųjų padovanotų nuotraukų.

Kauno Švietimo ir kultūros departamento Švietimo ir ugdymo skyriaus vyr. specialistė R. Rasikienė patikino, kad greitai mokyklas pasieks elektroninių mokymo priemonės variantas.

Audronė KAMINSKIENĖ

Skelbimai

Spalio 29 d. (penktadienį) 10 val. LR Seimo III rūmų konferencijų salėje (Gedimino pr. 53, Vilniuje) įvyks mokslinė konferencija „Komunizmo šmékla ir nusikaltimai“, skirta tarptautinio kongreso ir visuomeninio Tribunolo 10-mečiui. Registrutotis tel. (8 37) 321469, 8 650 52814.

Lapkričio 2 d. (antradienį) 12 val. Kauno Petrašiūnų kapinėse, Kančių memoriale, prisiminsime išėjusius Anapilin, uždegsmės žvakelių. Dalyvaus Kauno buvusių tremtinių choras „Ilgesys“ (vadovė Bronė Paulavičienė).

Kviečiame dalyvauti.

LPKTS Kauno filialas

Lapkričio 2 d. (antradienį) Klaipėdos buvusių politinius kalinius ir tremtinius bei visus klaipédiečius malonai kviečiame dalyvauti renginyje, skirtame Mirusiuų atminimo dieini (Velinėms). Prisiminsime ir pagerbsime žuvusius ir mirusius kovojojus už Lietuvos laisvę, politinius kalinius ir tremtinius. **17.30 val.** giesmės, gėlių padėjimas ir žvakucių užžibimas „Tautos kančios“ memoriale S.Daukanto g. skverelyje. **18 val.** šv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje (Bokštų g. 10). Giedos buvusių tremtinių choras „Atminties gaida“. Po pamaldų choro „Aukuras“ koncertas bažnyčioje.

Aistės Smilgevičiūtės ir grupės „Skylė“ naujojo albumo „Broliai“ pristatymo koncertai didžiuosiuose Lietuvos miestuose

Po beveik dvejus metus trukusio intensyvaus darbo, Aistė Smilgevičiūtė, Rokas Radzevičius ir grupė „Skylė“ kartu su vyrų vokaline grupe lapkritį pristatys naują albūmą „Broliai“.

Koncertai įvyks: lapkričio 19 d. Panevėžio dramos teatre, lapkričio 20 d. Kauno klube „Combo“, lapkričio 26 d. Šiaulių koncertų salėje „Saulė“, lapkričio 27 d. Klaipėdos Švyturio menų doke ir gruodžio 3 d. Vilniaus pramogų klube „Balsas LT“.

Šiuo darbu siekiama jamžinti Lietuvos Laisvės kovojo-partizanų-atminimą ir šia tema sudominti jaunają kartą ir kitas, tiesiogiai su šia tema nesusijusias, visuomenės grupes. Viena iš užduo-

čių – ugdyti nuoširdų, o ne deklaratyvų patriotiškumą.

Naujojo albumo dainos remiasi autentiška medžiaga – mintimis, išdėstytomis Liogino Baliukevičiaus-Džuko dienoraštyje, kitų kovojojų atsiminimuose, partizanų dainų nuotaikomis ir lyrikoje randamais poetiniais įvaizdžiais. Atsiremianta ir į archajinę lietuvių karinę dainą, kurioje ieškoma kovinės ir pasipriešinimo dvasios užuomazgų. Stengiamasi permąstyti ir surasti šiuolaikinės kartos santykį su šiuo Lietuvos istorijos tarpsniu bei išryškinti nepasidavusio ir kovai nusiteikusio žmogaus dvasią.

Daugiau informacijos internete: www.skyle.lt arba mob. 8 688 83 777.

Užjaučiame

Mirus mylimai Mamai **Antaninai Urbonienei**, nuoširdžiai užjaučiame TS-LKD vykdomajį sekretorių Algį URBONĄ.
LPKTS pirmininkas Povilas Jakučionis, LPKTS valdyba

Lapkričio 12 d. (penktadienį) 11 val. Opšrūtuose, Pilviškių sen., Vilkaviškio r. bus atidengtas paminklas Sūduvos partizanams ir Opšrūtų mūšiui atminti.

Kviečiame dalyvauti.

Patikslinimas

„Tremtinio“ Nr. 37 (916) straipsnyje „Ekskursija po Dainavos partizanų apygardą“ dėl autoriaus kaltės išsivelė klaida. Straipsnyje minima Jonas Ciūnys, turi būti Juozas Ciūnys.

Autorius nuoširdžiai atsiaprāšo Juozo Ciūnio dėl minėtos klaidos.

Knygų tremties ir rezistencijos tematika bei naujus „Laisvės kovų archyvo“ numerius galite įsigyti LPKTS būstinės knygynėlyje, Kau-

ne, Laisvės al. 39.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mén. – 7 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,75 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.

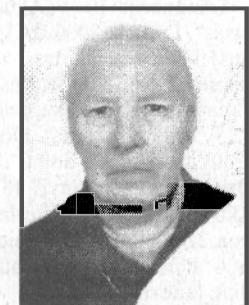
Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Eugenija Brazdžiūtė

1927–2010

Gimė Gataučių k., Vabalninko valsč., Biržų r., ūkininkų šeimoje. Augo su šešiomis seserimis ir dvimi broliais. 1949 m. tévus su keturiomis dukterimis ir seneli ištremė į Irkutsko sr. Taišeto r. Sujetichos gyv. Vėliau Eugeniją su broliu Vytautu ištremė į Irkutsko sr. Bodaibo r. Balganako gyv. Tik 1951 m. buvo leista išvažiuoti pas tévus į Sujetichą. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Apsigynė tėviškėje. Dirbo kolūkyje. Užaugino sūnų. Nuo 1993 m. buvo LPKTS Biržų filialo narė.

Palaidota Biržų r. Deikiškių kapinaitėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų, seseris, brolius ir artimuosius.

LPKTS Biržų filialas**Vaclovas Kazlauskas**

1932–2010

Gimė Telšiuose. 1947 m. tapo partizanu Vanagu, Kapitonu, kovojo Žemaičių apygardos Satrijos rinktinėje. 1951 m. partizanai buvo išduoti, suimti Telšių NKGB. Kalėjo Klaipėdos MGB kalėjime. 1952 m. nuteistas 25 m. lagerio ir 5 m. tremties. Išvežtas į Vorkutas Intos lagerius. Tremtyje buvo Irkutsko srityje. 1968 m. grįžo į Lietuvą. Sukūrė šeimą, užaugino dukterį Danutę. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, išstojo į Saulių sąjungą, buvo aktyviu Priekulės šaulių kuopos nariu. Aktyviai dalyvavo LPKTS Klaipėdos rajono filialo veikloje, kuriant Laisvės kovą ir tremties istorijos muziejų.

Palaidotas Priekulės kapinėse.

Užjaučiame dukterį, žmoną, artimuosius.

LPKTS Klaipėdos rajono filialas**Adomas Danilaitis**

1923–2010

Mokydamasis Šiaulių mokytojų seminarijoje ištraukė Lietuvos laisvės armijos veiklą. 1946 m. buvo nuteistas 10 m. Kalejo Archangelsko sr. Velsko lageryje, vėliau Karagandos lageryje. Į Lietuvą grįžo 1957 m. Apsigynė Kazlų Rūdoje, išsidarbino Antalieptės vaikų globos namuose. Ten sutiko gyvenimo draugę Valę, vedę. Su žmona apsigynė Kuršėnuose, augino dukteris. Dirbdamas Pavenčių cukraus fabrike įkūrė dramos būrelį, dainavo chore, rašė eiles, piešė. Nuo Atgimimo pradžios aktyviai ištraukė į Sąjūdžio veiklą, statė kovotojams už Lietuvos laisvę paminklus, perlaidojo partizanų palaikus. Ilgus metus buvo LPKTS Kuršėnų filialo pirmininko pavaduotoju, politinių kalinių ir tremtinių choro seniūnu. Apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“. Parašė atsiminimus, išleido poezijos knygą „Audroje“. Palaidotas naujosiose Kuršėnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Kuršėnų filialas, choras „Tremties varpai“**Vytautas Sabatauskas**

1930–2010

Gimė Tauragėje, tarnautojo šeimoje. 1941 m. su tévais ištremtas į Syktyvkara, Komiją. 1946 m. su mama slapta grįžo į Lietuvą. 1948 m. antrą kartą ištremtas su močiute Uršule į Irkutsko sr., vėliau į Jakutiją. 1949 m. grąžintas į Syktyvkarą. Dainavo Syktyvkaro filharmonijos ansamblyje. Tremtyje baigė Leningrado MŪ institutą, sukūrė šeimą. 1968 m. su žmona Elena ir sūnumis Juliumi ir Alfredu grįžo į Lietuvą. Apsigynė Jonavoje, ilgai dirbo Jonavos statybos treste, vėliau Jonavos „Žemūktechnikoje“. Jonavos gimė trečias sūnus Rolandas. Nuo 1995 m. dainavo Jonavos politinių kalinių ir tremtinių choro „Viltis“, Jonavos kultūros centro chore „Žemyna“ ir Šv. Jokūbo parapijos chore.

Palaidotas Jonavos miesto kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnus su šeimomis, seserį ir artimuosius.

LPKTS Jonavos filialas, choras „Viltis“

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internte: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365. Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3140. Užs. Nr.

Kaina 1,75 Lt

ISSN 2029-509X
Leidėjas LPKTS
Tremtinys